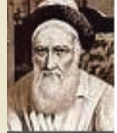

ספר סיבת אריכות הגלות

התרשלות התלמידי חכמים מלעסוק בחכמת הקבלה היא הגורמת אריכות הגלות

אור הזוהר 569 ★ אדר א' תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי

בנישאות נ"ק אדמו"ר מהאלמין שליט"א מחבר למעלה מאלף ספרים טל: 0527651911

גרולי הצריקים אומרים ללמוד זוהר הקדוש

רבי שלום יהודה גרוס האדמו"ר מהאלמין נשיא מפעל הזוהר העולמי

ראיית מהרח"ו מתיקון ל'

יבֶּשֶׁה, וְלֹא בְעָאן לְאַשְׁתְּדָּלָא בְּחֻכְמָה דְּקַבְלָה, דְּגַרְמִין דְּאַסְתְּלַק נְבִיעוּ דְחֻכְמָה דְּאִיהִי י' מִינָה - וְאַשְׁתְּאַרְתָּ ב' יְבִישָׁה. וְי' לֹון דְּגַרְמִין עֲנִיּוּתָא וְחֻרְבָּא וְכִזְזָה וְהֶרְגַּ וְאַבְדָּן בְּעֻלְמָא!

וְהָאִי רוּחַ דְּאַסְתְּלַק אִיהוּ רוּחַ דְּמְשִׁיחַ כְּמָה דְּאַתְמַר. וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאִיהוּ רוּחַ חֻכְמָה וְכִינָה, רוּחַ עֲצָה וְגְבוּרָה, רוּחַ דְּעֵת וְיִרְאַת יְהו"ה (ישעיה יא ב).

פְּקוּדָא תְּנַגְינָא: וְיֹאמַר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, וְיְהִי אֹר' (בראשית א ג). וְדָא אֶהְבֵּה דְּאִיהוּ אֶהְבֵּת חֶסֶד. הֵדָא הוּא דְּכְתִיב: 'וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתֶיךָ עַל כֵּן מְשַׁכְּתֶיךָ חֶסֶד' (ירמיה לא ב). וְעֵלָה אֶתְמַר: 'אִם תְּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאֶהְבֵּה עַד שְׁתַּחֲפֹץ' (שיר השירים ב ז). יִרְאַה אֶתְקִרְיַאת מְסֻטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאֶהְבֵּה אֶתְקִרְיַאת מְסֻטְרָא דִּמְיִנָא.

אִית יִרְאַה וְאִית יִרְאַה. אִית אֶהְבֵּה וְאִית אֶהְבֵּה. יִרְאַה דְּדַחֵיל בַּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלֹא נְחִית מְנַכְסוּי, אוּ בְּגִין דְּלֹא יְמוּתוֹן בְּנוּי בְּחִיּוּי - אֶשְׁתַּכַּח דָּאָם הָוָה נְחִית מְנַכְסוּי אוּ אִם יְמוּתוֹן בְּנוּי בְּחִיּוּי דְּלֹא הָוָה דַּחֵיל לִיה, וּבְגִין דָּא הָוָה רַחִים לִיה. הָאִי יִרְאַה וְאֶהְבֵּה לֹא שׁוּי לְיִרְאַת יְהו"ה וְלֹא אֶהְבֵּה דִּילִיָּה לְעַקְרָא. אָבֵל רַחִימוּ וְדַחֵילוּ עֵיקְרָא דִּילִיָּה בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ. וּבְגִין דָּא אֶתְקִרְיַאת הָאִי יִרְאַה וְאֶהְבֵּה עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס.

זֶה לְשׁוֹן הַמַּהְרַח"ו [רבי חיים ויטאל] בְּהַקְדַּמְתּוֹ לְכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל: וּמְצֵאתִי אוּן לִי וְאֲנִינָה בְּקִרְבִי וּלְבִי דְּוִי, מִמְּאָמַר אַחַד הַוּבָא בְּסִפְרֵי הַתְּקוּנִים תִּיקוּן ל' (דף עג ע"ב - עד ע"א). וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: נְתִיב תְּנַגְינָא: 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם'. מֵאִי וְרוּחַ? אֶלָּא, בְּוִדָּאִי בְּזֻמָּנָא דְּשְׁכִינְתָּא נְחַתַּת בְּגִלוּתָא, הָאִי רוּחַ נָשִׁיב עַל אֵינּוֹן דְּמִתְעַסְקִי בְּאוּרִייתָא, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאַשְׁתַּכַּחַת בִּינֵייהוּ. וְהָאִי רוּחַ אֶתְעֵבִיד קָלָא, וְיִימָא הַכִּי: 'אֵינּוֹן דְּמִיכִין דְּשִׁינְתָּא בְּחוּרִיָּהוֹן, סְתִימִין עֵינֵינּוֹן אֶטִּימִין דְּלִבָּא. קוּמוּ וְאַתְעִירוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא! דְּאִית לְכוּן לְבָא בְּלֹא סְכֻלְתָּנוּ לְמַנְדַּע בְּה, וְאִיהִי בִּינִיכוּ!'

וְרוּא דְּמֵלָה: 'קוּל אוּמַר קְרָא' (ישעיה מ ו), כְּגוֹן 'קְרָא נָא, הִישׁ עוֹנֶגֶ? וְאַל מִי מְקַדוּשִׁים תְּפָנָה?' (איוב ח א). וְהִיא אֶמְרַת: 'מָה אֶקְרָא, כָּל הַבְּשָׂר חֲצִיר' - כִּלְאֵי אֵינּוֹן כְּבַעֲרִין דְּאַכְלִין חֲצִיר! וְכָל חֶסֶדוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה!' (סו) - כָּל חֶסֶד דְּעַבְדִּין לְגַרְמִיָּהוּ עַבְדִּין! וְאַפִּילוּ כָּל אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוּרִייתָא, כָּל חֶסֶד דְּעַבְדִּין לְגַרְמִיָּהוּ עַבְדִּין! בְּהַהוּא זֻמָּנָא וְיִזְכּוֹר כִּי בְּשָׂר הֵמָּה, רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יִשׁוּב' (תהלים עח לט) לְעֻלְמָא! וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְּמְשִׁיחַ. וְי' לֹון מְאֵן דְּגַרְמִין דִּיזִיל לִיָּה מִן עֻלְמָא וְלֹא יְתוּב לְעֻלְמָא! דְּאֵלִין אֵינּוֹן דְּעַבְדִּין לְאוּרִייתָא

וּבְגִינִי דָא אָמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא (שם):
 'הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם
 בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה, אִם תְּעִירוּ וְאִם
 תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאֵהָבָה עַד שֶׁתַּחֲפִץ' - דְּאִיהוּ
 רְחִימוּ בְּלֹאוּ פָּרְס, וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרְס.

דִּירָאָה וְאֵהָבָה עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרְס - אִיְהִי
 שֶׁל שְׂפַחָה! 'וְתַחַת שְׁלֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ... תַּחַת
 עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ... וְשְׂפַחָה כִּי תִירֵשׁ
 גְּבִירְתָּהּ!' (משלי ל כא-כג) עַד כָּאֵן לְשׁוֹן
 מֵהֶרַח"ו.

ועליו נוסף ביאור מספר 'אילנא דחיי' מהגה"צ המקובל רבי שבתני גן שליט"א

וּמְצָאֲתִי אוֹן לִי וְאֵינִינָה בְּקֶרְפִי וְלִבִּי דְוִי, מִמַּמְאָר אֶחָד הוּבָא בְּסִפְר הַתְּקוּנִים תִּיקוּן ל' (דף עג
 ע"ב - עד ע"א). וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: נְתִיב תְּנִינָא: 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם'. מֵאִי

אילנא דחיי

א. וּמְצָאֲתִי אוֹן לִי וכו'. 'אוֹן' - כצ"ל, ולא כמו
 שראיתי בספר אחד שהוסיף הניקוד ויצא לו 'אָוֶן'.
 דפשוט שמהרח"ו סמך על הפסוק בספר הושע (יב
 ט) וַיֹּאמֶר אֶפְרַיִם אֶף עֲשֵׂרְתִי מְצָאֲתִי אוֹן לִי וגו',
 ולכן גם פה בהקדמתו דייק כלשון אותו מקרא
 וכתב: 'מְצָאֲתִי אוֹן לִי'.

השם - למרות חולשתו המיידית, בכל זאת התחזק
 רבינו והמשיך להוכיח בעליל איך ולמה
 התרשלותינו בלימוד הקבלה היא 'סיבת
 הסיבות ועילת העילות' למה באמת נְתַאָרְךְ קִצְנּוּ
 וְגָלוּתְנּוּ, ומדוע לא בָּא בְּן יִשְׂרָאֵל!

ועוד נראה לומר שכוונת מהרח"ו כמו שפירש רש"י
 (שם) 'מְצָאֲתִי אוֹן לִי: אוֹן - כח, עכ"ל. כלומר,
 לאחר דתשש כחו של מהרח"ו מחמת אורך הגלות,
 נתן הוא דעתו לְחַקֵּר וְלִדְעַת מַה זֶה וְעַל מַה נְתַאָרְךְ
 קִצְנּוּ וְגָלוּתְנּוּ, ומדוע לא בָּא בְּן יִשְׂרָאֵל? ואכן, מצא
 מהרח"ו אוֹן לוֹ, רוצה לומר 'כח' ו-'ראיה' למה
 באמת נְתַאָרְךְ קִצְנּוּ וְגָלוּתְנּוּ, ומדוע לא בָּא בְּן יִשְׂרָאֵל -
 כמו שיפרש בסמוך.

ג. מִמַּמְאָר אֶחָד הוּבָא בְּסִפְר הַתְּקוּנִים תִּיקוּן ל' וכו'.
 טרחנו להעתיק בביאורינו את כל דברי המאמר הנ"ל
 מתיקוני זוהר - תיקון ל', וגם במקום שלכאורה היה
 שייך לקצר לכתוב וכו'. בנוסף, טרחנו לפרש את כל
 דברי המאמר ולא הסתפקנו רק לתרגמו ללשון
 הקודש, כי ידענו בליבנו שלא יובן עומק כוונת
 מהרח"ו אלא אם כן נפתח ונערוך כשלחן מלא
 מעדנים את כל דברי התיקוני זוהר הנ"ל. ולצורך
 מלאכה זו נעזרנו בביאור הגר"א על התיקוני זוהר,
 בפירוש 'מתוק מדבש', וגם בפירוש 'באר לחי ראי'
 - והזכרנו כל אחד במקומו בציונים: 'הגר"א',
 'מ.מ.', 'ב.ל.ר.'. ומחמת אריכות המאמר ראינו לנכון
 לחלקו לענפים - וזה כדי לתת לקורא הנעים ריוח
 בין פרשה לפרשה להתבונן במה שלפניו.

עוד יש לומר שמהרח"ו כיוון למה שדרשו רבותינו
 ז"ל על פסוק זה, כמו שהביא רש"י בהמשך פירושו
 (שם) וז"ל: ומדרש אגדה היה דורש רבי שמעון זצ"ל
 - מצאתי 'אוֹן לִי' מצאתי לי 'שטר חוב'... 'אוֹן לִי' -
 דיני שטר, כמו 'כותבין עליו אונו' (בבא קמא דף פ:),
 עכ"ל. ובאמת, כמו שיבאר מהרח"ו עצמו בסמוך,
 שטר חוב גדול יש לו לקב"ה על כלל ישראל במה
 שהם מתרשלים בלימוד סודות התורה - דלדעתו זהו
 עיקר הטעם למה נְתַאָרְךְ קִצְנּוּ וְגָלוּתְנּוּ, ומדוע לא בָּא
 בְּן יִשְׂרָאֵל!

ענף א: נְתִיב תְּנִינָא: 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי
 הַמַּיִם' וכו'. הַנְּתִיב הַשְּׁנִי - עֵינִן בְּפִרְדֵּס רִימוֹנִים
 לרמ"ק דהַנְּתִיב הַשְּׁנִי מ-ל"ב נתיבות חכמה נקרא
 'וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם' - משום שהרוח
 הזוה של אלהים השני (הכתוב בתורה) הוא המשפיע
 אל השכינה ומאיר אותה, וכביכול מלחלח אותה
 ממימי החסד, ועל ידי כך מושפעים בעלי התורה
 שהשכינה שרויה ביניהם (ב.ל.ר.).

הרי לנו שני פירושים ללשון מהרח"ו 'מְצָאֲתִי אוֹן לִי'.
 אחד: 'כח' ו-'ראיה'. והשני: לשון 'שטר' ו-'תביעה'.
 ב. וְאֵינִינָה בְּקֶרְפִי, וְלִבִּי דְוִי וכו'. לכאורה כוונת מהרח"ו
 בהני מילי לומר שאע"פ שמצד אחד היה לו לשמוח
 במה שאמר מְצָאֲתִי אוֹן לִי - דהרי מציאת הסיבה
 לאורך הגלות הוא בדיוק מה שביקש כל-כך לדעת
 בפרק הקודם, והרי עכשיו מצא לו 'אוֹן' - דהיינו
 'ראיה' 'וכח' למה אכן נתארכה גלותינו המרה. אבל
 דא עקא! שדוקא היא הנותנת שבמקום שישמח
 במציאתו הגדולה אדרבא מצא מהרח"ו אֵינִינָה
 ושברון בקרבו - מלשון 'וְאֵינִינָה וְאֵבְלוּ' (ישעיה ג כו).

ושואל התיקוני זוהר: מַה זֶה 'וְרוּחַ' ר"ל - מה
 הכוונה לפי הסוד? ואמר: אֵלָא בְּוֹדַי בְּזִמְנָא
 שֶׁהַשְּׂכִינָה יוֹרֶדֶת לְגִלוּת 'הַרוּחַ' הַזֶּה נוֹשֶׁבֶת עַל אוֹתָם
 שְׂמַתְעַסְקִים בְּתוֹרָה, והנשיבה היא משום שֶׁהַשְּׂכִינָה
 נִמְצָאֶת בְּיַנְיָהֶם. ר"ל - שלומדי התורה בגלות
 מושפעים מזה הרוח על ידי השכינה השורה
 ביניהם. וְהַרוּחַ הַזֶּה נִעְשֵׂית קוֹל - כי 'רוח' היא
 בחינת 'זעיר אנפין' שמשם שורש הקול. וזה הקול
 יאמר כִּף: 'אוֹתָם יִשְׁנִים שְׁשֵׁנָה בְּנַחֲרִיקָה' או אולי
 יש לפרש 'ששינה בנקבי עיניהם', סְתוּמֵי הָעֵינַיִם
 ססתומות עיני שכליהם, וְאֵטוּמֵי הַלֵּב וגם אטומים
 לבם מלהתבונן!

לכן נאנח מהרח"ו והתבטא שֶׁאֵינִינָה בְּקֶרְפִי וְלִבִּי
 דְוִי' - משום שעתה שהבין בדיוק מה הסיבה
 לאורך הגלות (דהיינו משום התרשלות לומדי התורה
 לעסוק בסתרי תורה - כמו שמפרש הוא עצמו בהקדמה זו)
 השיג מהרח"ו מיד עד כמה גדול הבילבוּל בקרב
 רוב לומדי התורה - ועד כמה קשה יהיה ליישם
 ולהפנים נחיצות לימוד הקבלה בקרבם! אבל ברוך

עתה מעורר אותם הקול ואומר: קוּמוּ וְהִתְעוֹרְרוּ אֵל
 הַשְּׂכִינָה - ר"ל לכבוד השכינה, שֵׁישׁ לְכֶם לֵב שְׁהִי
 לְכֶם לֵב שֶׁמֵּבִין בְּתוֹרָה, אבל אתם פְּלִי הַשְּׂפָל לְדַעַת

אותה - ולכן אתם כביכול ללא תבונה, דהיינו בלא התבוננות בסודות התורה, וגם איניכם מתבוננים לדעת בתיקון השכינה על ידי קיום המצוות. אבל עם כל זאת, הגם שאתם מתעלמים מן השכינה וצורך תיקונה - והיא ביניכם! (מ.מ)

ומוסיף 'באר לחי ראי' (לבעל 'דרכי תשובה' על יורה דעה) לבאר מה שאמר 'שיש לכם לב בלי השכל לדעת אותה - והיא ביניכם: דעיקר תיקון השכינה על ידי עסק התורה הוא בלימוד חכמת הקבלה, כמו שמופרש בתחילת הקדמת התיקוני זוהר (דף א ע"ב): אָבֵל עַל מְאִרֵי קִבְּלָה אֶתְמַר: 'לא תקח האם על הבנים' - דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא פאלין מארי קבלה. ואלין עבדין לה דירה ולקודשא בריך הוא, ופרחין עמה. בכל אתר דאיהי פרחת פלהו מנדדין עמה בשליחותא דילה. (פירושו: אָבֵל עַל בְּעַלֵי קִבְּלָה נֶאֱמַר: 'לא תקח האם על הבנים' - שאין שכל לדעת את השכינה פאותם בעלי קבלה. ואלו עושים לה דירה ולקדוש ברוך הוא, ופוחים עמה. בכל מקום שהיא פורחת, פלם נודדים עמה בשליחותה). נמצא אם כן, שאלו שלומדים רק פשטי התורה נראה שאין רוצים לרחם על השכינה ולתקנה! עכ"ל.

הגר"א מבאר שעל כרחק מאמר זה מדבר על מצב השכינה בזמן הגלות. ו-'רוח אלהים' הנזכר הוא התורה שהיא הסעד לשכינה בגלותה מבעלה 'זעיר אנפין'. ומה שהזכיר ענין השנה, כוונת המאמר כאן לרמוז שהשכינה כביכול 'ישנה' בתורה שבעל פה בלא רזין דאורייתא - בסוד 'אני ישנה' (שיר השירים ה ב), כמו שמפורש בתיקוני זוהר חדש (דף עג עמוד ד - בנדפס עם ביאור הגר"א).

וזה לשון התיקוני זוהר חדש שם: קום רעיא מהימנא לאתערך לההוא דאתמר ביה 'אני ישנה ולפי ער'. וכמה אנון דמיכין ושינתא בעיניהון - דלא פתחין לון לאתעסקא ברוזין דאורייתא! דכל רז 'אור' אתקרי, לאנהרא ביה לכת עינא ולא אתערך לה ביה לגבי בעלה. דאיהי דמיכא בגלותא בין אנון מארי תורה. דלית חד מניהו דיתער לה בפעלה דאיהו ר"ז - אור דנהיר בה בכת עינא, ד'רז' 'אור' איהו בחשבון. (פירושו: קום רועה הנאמן להתעורר לאותו שנאמר בו: 'אני ישנה ולפי ער'. וכמה הם ישנים וישנה בעיניהם - שלא פוחים אותם להתעסק בסודות של התורה! שכל רז נקרא 'אור', להאיר בו לכת העין ולעורר אותה בו אל פעלה. שהיא ישנה בגלות בין אותם בעלי תורה. שאין אחד מהם שיעורר אותה לבעלה שהוא ר"ז - האור שמאיר בה בכת העין. ש'רז' 'אור' הוא בחשבון [כלומר, בגימטריא]) - עד כן לשון התיקוני זוהר חדש שם.

ובביאור הגר"א (שם) פירש: קום רעיא מהימנא לאתערך לההוא ר"ל לכבוד השכינה דאתמר ביה: 'אני ישנה ולפי ער' - שהשכינה נקראת 'אני' - והיא ישנה בגלות כמו שממשיך המאמר לפרש. ומה שאמר 'ולפי ער', ביאר הגר"א שהוא רעיא מהימנא בעצמו (דהיינו נשמת משה רבינו שהוא הרועה הנאמן שבא לגלות סתרי תורה לעולם) שאינו ישן, ולכן אמר לו 'קום רעיא מהימנא לאתערך לההוא! ומה הטעם שהשכינה ישנה? דאיהי דמיכא בגלותא בין

אנון מארי תורה העוסקים בפשוטן של הלכות - ולא ברזי תורה, דלא פתחין לון לעיניהון לאתעסקא ברוזין דאורייתא. וזה דייקא מצבם של לומדי התורה שלא פותחין עיניהם ברזי תורה, ולכן אין להם מאור העיניים - ד'רז' 'אור' איהו בחשבון דהרי ד'רז' בגמטריא 'אור'!

עוד כתב בביאור הגר"א (על מאמר תיקון ל' שהעתיק כאן מהרח"ו) על מה שאמר פגון: 'קרא נא.. והיא אמרת: 'מה אקרא, כל הבשר חציר' - ר"ל דאין מי שיענה לה (לשכינה). וזה בעקבות משיחא שכתוב בו: 'ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך' (ישעיה סג ה), וכמו שאמרנו רבותינו (בסוף מסכת סוטה) בעקבות משיחא חוצפא יסגא וכו'. - עכ"ל הגר"א.

מכל האמור בדברי התנאים שהם חכמי זוהר וכן מדברי רבינו הגר"א שביאר דעתם דעת זקנים, איך לא ניקח ללב ונשמור כחותם על ליבנו איך שחז"ל ראו בעין שכליהם וחזו ברוח קודשם ולכן הורו לנו בדבריהם 'דברי אש שלהבתי' שכאשר תלמידי חכמים אינם עוסקים בסודות התורה אלא רק בחלק הנגלה, דלצערם ולצער השכינה דומים הם לעיורים בבחינה מסוימת - או ליתר דיוק כלשון מאמר התיקונים (תיקון ל') שאנו עוסקים בו: כ'סתומי העינים' - כלומר, שסתומות עיני שכליהם מלהבין. וכן מצינו לשון דומה בדברי הגר"א זיע"א: מצבם של לומדי התורה שלא פותחין עיניהם ברזי תורה, ולכן אין להם מאור העיניים - ד'רז' 'אור' איהו בחשבון, דהרי ד'רז' בגמטריא 'אור'! עכ"ל.

ובאמת, דברי הגר"א הנ"ל על מאמר התיקונים שאנו עוסקים בו מבוארים היטב, היטב במה שכתב רמח"ל ב'מסילת ישרים' (בפרק יט). ואע"פ שרמח"ל לא יכל לפרש עומק כונתו בספרו 'מסילת ישרים' מפני החרם והרדיפה שהיה אז במדינות אירופה נגדו בנוגע ללימוד הקבלה (כידוע) ולכן רק רמז לדברים שרשב"י פירשם בתיקוני זוהר (שהביא מהרח"ו כאן) על דרך מוסר ועבודת השם בכללות, עם כל זאת כל מי מכיר אפילו קצת בשאר ספרי הרמח"ל יודע בבירור שכונתו ראשית לכל היתה בנוגע לצורך הגדול המוטל על כל חסיד לעשות חסד עם קונו ולייחדו עם השכינה הקדושה על ידי העסק בסודות התורה (כמובאר לאורך ולרוחב במאמר התיקונים הנ"ל).

וז"ל רמח"ל (בפרק יט): והנה החסיד הזה, מלבד העבודה שהוא עובד במעשה מצותיו על הכונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד מה שזה גורם מיעוט כביכול לכבודו יתברך, ויתאוה לגאולה - לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך... ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא: (ישעיה נט, טז) 'ויקרא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע', ואמר: (שם סג, ה) 'ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך', ואמר: (ירמיה ל, יז) 'ציון היא דרש אין לה', ופרשו זכרונם לברכה: (ראש השנה ל, א; סוכה מא, א) מכלל דבעיא דרישה... ואמר עוד הנביא: (ישעיה נא, יח) 'אין מנהל לה מפל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מפל בנים גדלה', ואמר: (שם מ, ו) 'כל הבשר חציר וכל חסדו פציע השדה', ופרשו

ורוח? אלא, בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתפחת ביניהו. והאי רוח אתעביד קלא, ויימא הכי: 'אינון דמיכין דשינתא בחוריהון, סתימין עייניו אטימין דלפא. קומו ואתערו לגבי שכינתא! דאית לכון לפא בלא סבלתנו למנדע בה, ואיהי ביניכו!'

ורזא דמלה: 'קול אומר קרא' (ישעיה מו), בגון 'קרא נא, היש עונך? ואל מי מקדושים תפנה?' (איוב ח א). והיא אמרת: 'מה אקרא, כל הפשר חציר' - בלא אינון כבעיך דאכלין חציר! 'וכל חסדו כציץ השדה!' (שם) - כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין! ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא, כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין!

אילנא דחיי

זכרונם לברכה: (עבודה זרה ב, ב) שכל חסד שעושים לעצמם הם עושים לטובת נפשם ולהנאתם, ואינם מתכוונים לכונה השלמה הזאת, ולא מבקשים על עילוי הכבוד וגאולתן של ישראל, שהרי אי אפשר לכבוד העליון להתרבות אלא בגאולתן של ישראל וברכוי כבודם שזה תלוי בזה באמת, עכ"ל רמח"ל. ודוק היטב במה שכתב רמח"ל 'שכל חסד שעושים לעצמם הם עושים לטובת נפשם ולהנאתם, ואינם מתכוונים לכונה השלמה הזאת' - דבאמת בהני מילי ציטט את המשך המאמר שהעתיק מהרח"ו מתיקון ל' - ראה לשונו המלא בענף הבא, וכן בביאורינו לקמן.

ענף ב: ורזא דמלה: 'קול אומר קרא' וכו' וסוד הדבר של התעוררות הקול הנזכר הוא מה שכתוב: 'קול אומר קרא' - זהו הקול של התפארת (דהיינו פרצוף זעיר אנפין שהוא 'בעלה' של ה'נוקבא' שהיא השכינה הקדושה) שאומר לשכינה בת ווגו: 'תקראי ותכריזי', כמו 'קרא נא' את הקריאה שאומר לך לקרוא ולהכריז. והוא שואל את השכינה: 'היש עונך?' ר"ל - האם יש מי שיענה ויקבל את הקריאה וההכרזה שלך? ואל מי מקדושים תפנה? כלומר, ואל מי מתלמידי החכמים שנקראים 'קדושים' תפני כדי שיתעוררו על ידי קריאתך והכרזתך? והיא אמרת בצער: 'מה אקרא!' ר"ל השכינה צועקת ומבקשת מהתלמידי חכמים שירחמו עליה ללמוד חכמת הקבלה - ואין עונה לה! וזה בעקבות משיח דכתיב 'אביט ואין עזר' (ישעיה סג, ה). [ב.ל.ר.]

ומבאר הטעם: משום ש- 'כל הפשר חציר! ומפרש - פולם הם כבהמות שאוכלים עשב, ר"ל שלומדים מתנהגים כבהמות שאוכלים עשב, ר"ל שלומדים רק פשטי התורה (שנמשלו לעשב ולחבן) ולא סתרי תורה (שנמשלו למאכל אדם ביחס לפשטי התורה). ועוד כתוב: 'וכל חסדו כציץ השדה' - ומפרש: כל החסד שעושים עם הבריות עושים לעצמם על מנת לקבל פרס, ולכן זכות החסד שעושים יכול כציץ השדה (כעשב שמציץ מעל פני האדמה לשעה אחת בלבד ומהרה יבש ונכמס). ולא רק זאת אלא ואפלו כל אלו שמשתדלים בתורה ר"ל כל אלו שעוסקים רק בפשטי התורה, גם כן כל חסד שעושים - לעצמם עושים כל חסד שעושים על ידי עסק התורה שנקראת 'תורת חסד' - רק לתועלת עצמם עושים! ר"ל עבור שכר בעולם הזה ובעולם הבא - ואין כונתם עבור תיקון השכינה! (מ.מ.)

מוסיף ב.ל.ר. לבאר: דאם היה כונתם בעיקר לתיקון השכינה היה להם לעסוק ב'אור' התורה שהוא רזין דאורייתא ('אור' בגמטריא 'וד') - כי רק בזה יכולין להעלותה ולתקנה. וזה כמו דאמר ליה אליהו לרשב"י (ברע"פ נשא - דף קכו): דבהאי חבורא דילך דאיהו ספר ה'זהר' מן זוהרא דאימא עלאה תשובה, באלין לא צריך נסיון. ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי, ויתקיים בהון 'י בך ינחנו ואין עמו אל נכר' (דברים לב). (פירוש: בחבור זה שלך שהוא ספר ה'זהר' מזהר האם העליונה תשובה, באלה לא צריך נסיון (כלומר - חבלי משיח). ומשום שעתידין ישראל לטעם מעץ החיים שהוא ספר הזהר הנה יצאו בו מהגלות ברחמים (כלומר - ללא חבלי משיח), ויתקיים בהם: 'י בך ינחנו ואין עמו אל נכר'.)

בהמשך הקדמתו מאריך מהרח"ו לפרט ולבאר במילים שלו מה שאמרו חז"ל כאן בתיקון ל' שכל אלו שמשתדלים בתורה (שעוסקים רק בפשטי התורה) כל חסד שעושים - לעצמם עושים. ז"ל לקמן: ובפרט בזמננו זה בעונותינו הרבים אשר התורה נעשית קרדם לחתך בה אצל קצת בעלי תורה אשר עסקם בתורה על מנת לקבל פרס והספקות יתרות, וגם להיותם מכלל ראשי ישיבות, ודיני סנהדראות - להיות שםם וריחם נודף בכל הארץ. ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה הבונים מגדל וראשו בשמים, ועקר סבת מעשיהם היא מה שכתב אחר כך הכתוב 'ונעשה לנו שם! עכ"ל.

וכמו שכבר הזכרנו לעיל, זה גופא מה שרמח"ל רמז עליו במסילת ישרים (פרק יט) באומרו שם: 'כל הפשר חציר וכל חסדו כציץ השדה' (ישעיה מו, ו), ופרשו זכרונם לברכה (עבודה זרה ב, ב) - וכן במאמר התיקונים שלנו) שכל חסד שעושים לעצמם הם עושים לטובת נפשם ולהנאתם, ואינם מתכוונים לכונה השלמה הזאת, ולא מבקשים על עילוי הכבוד וגאולתן של ישראל! עכ"ל רמח"ל. ומה שאמר 'עילוי הכבוד' - כונתו לתיקון השכינה הקדושה שנקראת 'כבוד'. ולקמן בהקדמתו (וכן בביאורינו שם) מבאר מהרח"ו על פי דברי הזוהר הקדוש מה ראו כאן במאמר זה מתיקוני זוהר להשוות את אלו שלומדים רק פשטי התורה לבהמות, וכן מהיכתי תיתי להשוות את פשטי התורה לעשב בעלמא ורק את סודות התורה למאכל אדם!

בַּהֲהוּא זְמַנָּא 'וַיִּזְכּוּר בִּי בְּשַׁר הַמָּה, רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב' (תהלים עח לט) לְעֵלְמָא! וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְמִשִּׁיחַ. וַי לֹון מָאן דְגַרְמִין דִּיזִיל לִיה מִן עֵלְמָא וְלֹא יְתוּב לְעֵלְמָא! דְאֵלִין

אילנא דחיי

בה אלא פשטות התורה הנראית לעיניהם, ולא רוצים להשתדל בחכמת הקבלה - שלימוד זה מאיר את העינים להתבונן בנשמת ופנימיות התורה, וגורמים שמסתלק מעין החכמה שהיא י' ממנה - ר"ל שגורמים שיסתלק מן השכינה הארות מקור חכמה העליונה שהיא סוד י' דהוי"ה המאירה להשכינה דרך היסוד, ונשארת אות ב' יבשה - ר"ל אות ב' של בראשית שהיא השכינה נשארת יבשה. אם כן, אוי להם שגורמים עניות וחרב ובזה והרג ואבדן בעולם על ידי שגורמים הסתלקות הארת החכמה מן השכינה!

גם לקמן בריש תיקון מג' חזר התיקוני זוהר ושנה על אזהרה חמורה זו בלשון הצורמת לאוזן השומע. ומשום דהתם מתבארים כמה פרטים נחוצים שיעזרו לנו להבין את דברי הגר"א אצלנו בביאורו לתיקון ל', ראינו לנכון להעתיק ולפרש לשון התיקוני זוהר לקמן.

זה לשון רשב"י בריש תיקון ל': 'בראשית' - תמן 'את"ר יב"ש'. ודא איהו ונהר יחרב ויבש' (ישעיה יט ה). בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהי יבשה, צווחין בנין לתתא ביחודא ואמרין 'שמע ישראל' - ואין קול ואין עונה' (מלכים א - יח כו)! הדיא הוא דכתיב: 'אז יקראונו ולא אענה' (משלי א כח)! והכי מאן דגרים דאסתלק קבלה וחקמתא מאורייתא דבעל פה ומאורייתא דכתיב, וגרים דלא ישתדלון בהון, ואמרין דלא אית אלא פשט באורייתא ובתלמודא - בודאי כאלו הוא יסלק נביעו מההוא נהר ומההוא גן. ווי ליה! טוב ליה דלא אתברי בעלמא ולא יוליף ליה אורייתא דכתיב ואורייתא דבעל פה, דאתחשב ליה כאלו אתער עלמא לתהו ובהו, וגרים עניותא בעלמא ואורף גלותא!

ובפירוש 'מתוק מדבש' שם ביאר: אמר רבי שמעון: במלת 'פראשית' - שם 'את"ר יב"ש', כלומר ישנם אותיות את"ר יב"ש. פירוש: היסוד הנקרא 'מקום' (אתר) הוא יבש. וממשיך לבאר דבריו וזוהו 'נהר יחרב ויבש' ר"ל היסוד שנקרא גם 'נהר', הוא יחרב ויבש בלי מימי השפע, ולכן אין לו מה להשפיע למלכות שהיא בת זוגו. כתוצאה מזה, באותו זמן שהוא יבש משום שאין לו מה לתת לה כנ"ל, אז גם היא יבשה - כי הרי לא קבלה שפע מהיסוד. לכן באותו זמן צווחים הבנים למטה ביחוד ואמרין 'שמע ישראל' - ר"ל בני ישראל למטה צועקים באמירת היחוד של 'שמע ישראל' כדי שישמע ויבא 'זעיר אנפין' הנקרא 'ישראל' להתייחד עם המלכות שהיא נוקביה בשעת תפילת העמידה, אבל ואין קול' - ר"ל אין קול' של קריאת שמע שלהם נשמע לפני העמידה כדי שיתייחדו 'זעיר אנפין' ונוקביה בתפילה, ולכן ואין עונה' - אין מי שיענה וימלא את בקשת בני ישראל בתפילתם. זהו שפתיב: 'אז יקראנו' כשישראל הם בצרה וצועקים וקוראים להקב"ה בקריאת שמע,

ענף ג: בההוא זמנא 'ויזכור בי בשר המה, רוח הולך ולא ישוב' וכו'. באותו זמן שלפני ביאת המשיח נאמר: 'ויזכר' הקב"ה 'פי בשר המה' שבני האדם עוסקים רק בחיצוניות ופשטות התורה הנראה לעיניהם - כמו בשר האדם שנראה להם מבחוץ, לכן רוח הולך ולא ישוב לעולם. ומפרש: זוהי רוחו של משיח שמתאחר לבא כל אורך זמן הגלות. כי רוחו היא 'רוח חכמה' - וכשאינ לומדים חכמת הקבלה מתאחר משיח לבא. אם כן, אוי להם למי שגורמים שילך לו מן העולם - ר"ל: אוי למי שגורם שהתעוררות הגאולה תלך ותסתלק מן העולם ולא ישוב משיח לעולם עד שיתעסקו בסתרי תורה! (מ.מ.) בביאור הגר"א כאן ציין שמה שאמרו שרוחו של משיח הוא רוח חכמה מבואר היטב במקום אחר בזוהר (באדרא רבא - פ. נשא דף קל ע"ב): וחד רוּחָא דְחַיִּי דְבִיָּה זְמִין לְזַמְנָא לְבְרִיָּה דְדוּד לְמַנְדַּע חֻקְמָתָא! וּמַהְהוּא נִקְבָּא, אַתְעַר וְנִפְיָק רוּחָא מְמוּחָא סְתִימָא, וְזַמִּין לְאַשְׁרָאָה עַל מְלַכָּא מְשִׁיחָא, דְכְּתִיב: 'וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה, רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה' (ישעיה יא ב).

עוד ביאר הגר"א כאן שמה שפשוט אצלנו בתיקוני זוהר שכשאינ לומדים בחכמת הקבלה משיח מתאחר גם כן מבואר היטב במקום אחר בזוהר (ברעיא מהימנא - פ. נשא - דף קכד ע"ב): בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר... ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר - יפקון ביה מן גלותא ברחמי! (בחבור זה שלף שהוא ספר הזהר... שעתידים ישראל לטעם מעץ החיים שהוא ספר הזהר הנה - נצאו בו מהגלות!). אלמא, מדברי חז"ל שם משמע שזו ולא אחרת תהיה הסיבה שבעבורה נצא מן הגלות ברחמים - ואם לא, אזי יהיה זה בדרך של יסורים ונסיונות ר"ל!

באופן אחר לגמרי ביאר 'באר לחי ראי' מה שאמרו כאן בתיקונים: באותו זמן, 'ויזכור בי בשר המה' - דרוצה לומר שהקב"ה מלמד זכות עליהם בסוד 'אשר הרעותי' כביכול. כי התרשלותם בלימוד חכמת הקבלה הוא מחמת מיעוט הבנתם מצד חומר העכור כי הם בשר ודם וקרוץ מחומר, עכ"ל.

עם כל זאת, הגם שמצינו בדבריו לימוד זכות במה דמשווה אותם כשוגגים ולא כמזידים - סוף סוף הנזק נעשה בהתרשלותם הגם שהוא רק בגרמא או בשוגג. דהרי זהו גופא מטרת מאמר התיקונים שלנו שבא כאן לעורר עליו - דעל ידי התרשלותם הם מסלקים רוחו של משיח מן העולם. והגם שהם רק גרמא בנזיקין (כמו שכתב רמח"ל בדרך עץ חיים), מכל מקום מאמר התיקונים פה מזהיר שסוף סוף - אוי להם שגורמים עניות וחרב ובזה והרג ואבדן בעולם! גורמים דייקא.

ענף ד: דאלין אינוו דעבדין לאורייתא יבשה וכו' השתא מבאר: שאלו שאינם עוסקים בסתרי תורה הם שעושים את התורה 'יבשה' - ר"ל כאילו לא היה

אבל 'ולא אָענָה' כי אומר הקב"ה: 'אני לא אענה אותם בתפילתם!'

וְכַךְ מִי שְׁגוּרִים שֶׁתִּסְתַּלַּק קִבְלָה וְחִכְמָה מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּמִתּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב דֵּהֵינּוּ מִי שְׁאוּמֵר שְׁאֵין צָרִיךְ לַלְמוּד אֲלֵא פֶשֶׁט וְגוֹרֵם שְׁלֵא יִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶן - כְּלוּמֵר שֶׁעַל יְדֵי זֶה הוּא גוֹרֵם גַּם לְאַחֵרִים שְׁלֵא יִתְעַסְקוּ בַּחֲכָמַת הַקְּבֵלָה, וְלִכֵּן הֵם אוֹמְרִים שְׁאֵין אֱלֵא פֶשֶׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלֻמוֹת - ר"ל שֶׁמִּכְחָשִׁים שִׁישׁ פְּנִימִיּוֹת וְסִתְרֵי תוֹרָה, בְּרָדְאֵי כְּאֵלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲיָן מֵאוֹתוֹ נֶהָר - נֶחֱשֵׁב לוֹ כְּאֵילוֹ הוּא מְסַלֵּק אֶת נְבִיעַת שִׁפְעַת הַחֲכָמָה וְהַבִּינָה מִן הַיְסוּד הַנִּקְרָא 'נֶהָר', וְעַל יְדֵי זֶה גוֹרֵם שֶׁנִּמְנָע הַשִּׁפְעַת גַּם מֵאוֹתוֹ גַּן - מִן הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת 'גֵּן'. זֶה כְּמוֹ שְׂרָמוֹז בַּפְּסוּק 'אוֹר זָרַע לְצַדִּיק' (תְּהִלִּים צו יא) - וְהָרִי 'אוֹר' בַּגְּמַטְרִיא 'רֹד' (סוֹד). ר"ל שֶׁעַל יְדֵי רֹזֵי הַתּוֹרָה הַיְסוּד הַנִּקְרָא 'צַדִּיק' מִתְמַלֵּא אוֹר מִן הַמוֹחִין שֶׁהֵם 'זָרַע קוֹדֶשׁ', וְאִזּוֹ הוּא נוֹתֵנָם לַמַּלְכוּת בַּסּוֹד זֹרֵיעַת הַיְחוד.

לכך, אם ח"ו גורמים לסלק מן היסוד את טיפת היחוד אז אין אפשרות שיתייחדו 'זעיר אנפין' ונוקביה. לכן - אוי לו לזה האדם! טוב שלא נבָרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה - בּוֹדְאֵי הִיָּה עֵדִיף לוֹ שְׁלֵא בֵּא לְעוֹלָם בְּכָלֵל וְלֹא הִיָּה לוֹמֵד לֹא תּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב וְלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה! וּמִבְּאֵר הַטַּעַם - כִּי אִם הִיָּה עִם הָאָרֶץ שְׁאֵין רְאוּי לַלְמוּד קְבֵלָה לֹא הִיָּה פּוֹגֵם כָּל כַּךְ. אֲבָל מִי שֶׁלְּמַד נְגוּלוֹת הַתּוֹרָה וּמִכְחָשִׁים שִׁישׁ בַּה פְּנִימִיּוֹת וְנִסְתָּרוֹת הִרִי הוּא מְסַלֵּק הַשִּׁפְעַת שֶׁל הַיְסוּד. וְלֹא רַק זֹאת, אֲלֵא שֶׁנֶּחֱשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ הַחֲזִיר הָעוֹלָם לְתַהוֹ וְנֶהָו לְפִי שֶׁמִּגְבִּיר אֶת הַקְּלִיפּוֹת (הַרְמוּזִים בַּפְּסוּק 'וְהָאָרֶץ הִתְהַה תְּהוֹ וְנֶהָו וְחִשָּׁף עַל פְּנֵי תְהוֹם') בַּעַת שֶׁהַנֶּהָר וְהַגֵּן הֵם יִכְשִׁים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ! וְלֹא רַק זֹאת, אֲלֵא וְגוֹרֵם עֲנֵי בְּעוֹלָם וְאָרֶץ הַגְּלוּת - כִּי אִם אֵין שִׁפְעַת בִּיטוּל וּבְמַלְכוּת, אִזּוֹ מֵאֵין יִהְיֶה שִׁפְעַת לְמַטָּה לְתַחֲתוֹנִים? וְלַעֲוֹמֵת זֹאת, מִי שֶׁלְּמַד סִתְרֵי תוֹרָה מִקִּיִּים אֶת הָעוֹלָם! ע"כ מְבִיאֹר 'מִתּוֹק מִדְּבַשׁ' בְּתִיקוֹן מַג'.

ועתה נחזור לתיקון ל' שמהרח"ו בהקדמתו ואנו בביאורינו עוסקים בו כעת. בביאור הגר"א (כאן על תיקון ל') ביאר בזה הלשון: 'שָׂאֵלוֹ הֵם שְׁעוֹשִׂים אֶת הַתּוֹרָה 'יְבֻשָּׁה', דְּרַצְוָנוּ לֹמֵר 'יְבֻשָּׁה' - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יְבֻשָּׁה' (במדבר יא ו). ועל ידי זה 'רְאִיתִי אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה תְהוֹ וְנֶהָו וְכוּ' (ירמיה ד כג) - דֵּהֵינּוּ שֶׁבְּהַתְּרַשְׁלוּתָם מִלְּעַסוֹק בַּחֲכָמַת הַקְּבֵלָה הֵם פּוֹגְמִים בְּכַבּוֹד הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן מַעֲלָה הַקְּב"ה עֲלֵיהֶם בַּחֲבִינָה שֶׁל בִּיטוּל תּוֹרָה דְּבַגְנִינָה כָּל הַצְּרוֹת הַלָּלוּ בָאִים - כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ בַּגְּמַרָא (בשבת לג.): 'בַּעוֹן בִּיטוּל תּוֹרָה חָרַב וּבִיזָה רַבָּה, וְדַבְּרֵי וּבַצְּרוֹת בָּא, וּבְנֵי אָדָם אוֹכְלִין וְאֵינָן שְׁבִיעִין...דְּכַתִּיב: 'וְהַבַּתִּי עֲלֵיכֶם חָרַב נוֹקְמַת נָקָם בְּרִית' (ויקרא כו כה) - וְאֵין בְּרִית אֲלֵא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה' (ירמיה לג כה), ע"כ ל' הַגְּר"א כֵּאֵן עַל תִּיקוֹן ל'.

ולקמן בביאורו לתיקון מג' פירש הגר"א מה שאמרנו בתיקון ל' אצלנו: 'וְגוֹרְמִים שֶׁמִּסְתַּלַּק מַעֲיָן הַחֲכָמָה שֶׁהִיא י' מִמֶּנָּה וְנִשְׁאָרְתָּ ב' יְבֻשָּׁה' - הַעֲנִין, שֶׁקְּבֵלָה הוּא מַעֲיָן הַחֲכָמָה שֶׁהִיא י' שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא

הַנֶּהָר' (דֵּהֵינּוּ יְסוּד שֶׁל 'זַעִיר אֲנַפִּין' הַנִּקְרָא 'תּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב') וְגַם הַגֵּן' (דֵּהֵינּוּ הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת 'תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה'). וְמָה שֶׁאֲמַרְנוּ בְּתִיקוֹנֵים 'וְנִשְׁאָרְתָּ ב' יְבֻשָּׁה' בִּיאֵר הַגְּר"א (שם): כְּאֵילוֹ מַחְזִיר אֶת הָעוֹלָם לְתַהוֹ וְנֶהָו - ר"ל לְזִמְנָן שֶׁהָעוֹלָם הוּא בְּלֹא תּוֹרָה וּבְלֹא מְשִׁיחַ, דֵּאֵינּוֹן גְּרַמִּין דִּיזִיזֵל מְשִׁיחַ! ע"כ ל' הַגְּר"א. לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּיא סִמְךָ לְמָה שֶׁבִּיאֵר הַגְּר"א שְׂאֵלוֹ הֵם שְׁעוֹשִׂים אֶת הַתּוֹרָה 'יְבֻשָּׁה' עַל יְדֵי הַתְּרַשְׁלוּתָם מִלְּעַסוֹק בַּחֲכָמַת הָאֲמֵת (וְכֵן קֶצֶת רִמּוֹ לְמָה שֶׁהַשוּוָה זֶה לְבַחֲנֵת בִּיטוּל-תּוֹרָה) מִמֵּאֲמַר חַז"ל אַחַד הַיְדוּעַ לְכָל. בַּגְּמַרָא (בַּחֲגִיגָה יב: ו- עבודה זרה ג:): אֲמַר רַבִּי לׁוּי: כָּל הַפּוֹסֵק מִדְּבַרֵי תּוֹרָה וְעוֹסֵק בְּדַבְרֵי שִׁיחָה מֵאֲכִילִין לוֹ גַּחְלֵי רִתְמִים, שֶׁנֶּאֱמַר: 'הִקְטַפְתִּים מְלוּחַ עֲלֵי שִׁיחַ וְשִׁרְשׁ רִתְמִים לְחֶמֶם' (איוב לב ד)! וּפִירֵשׁ רַש"י (בַּמַּסַּכָּת ע"ז): הַפּוֹסֵק מִדְּבַרֵי תּוֹרָה - מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּפּוֹסֵק עַל דְּבַרֵי שִׁיחָה בְּטֹלָה. מְלוּחַ - דְּבָרִים לְחֻלּוּחִים! ע"כ ל' רַש"י.

אלמא רש"י הבין שבמהותם דברי תורה הם דברים לחלוחים - ר"ל מלאים חיות ואינם כשאר דברי העולם הזה היבשים ביחס לדברי תורה. אם כן, פשיטא שמי שמוציא מדברי תורה את לחלוחיתם מראה בזה שהתורה חשובה בעיניו רק כשאר דברי עולם הזה - רחמנא ליצלן. ואכן, ממאמר זה מהתיקוני זוהר מוכח בהדיא שעל ידי התרשלותם מלעסוק בחכמת האמת הם עושים את התורה 'יְבֻשָּׁה'!

גם בהמשך הקדמתו האריך מהרח"ו במילים אחרות בנידון זה של 'עוֹשִׂים אֶת הַתּוֹרָה יְבֻשָּׁה' בְּמָה שֶׁכָּתַב: וְזֶה אֲצִלֵי פִירוּשׁ הַמַּשְׁנָה (אָבוֹת ו ב) - 'אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מִהַר חוֹרֵב וּמִכְרוֹת וְאוֹמְרָת: אוֹי לָהֶם לְבְרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה! - כִּי בְּלֵי סַפֵּק בְּהִיּוֹתָם עוֹסְקִים בַּפְּשֻׁטִיָּה וּבְסִפּוּרֵיָּה לְבָדָם הִיא לוֹבֶשֶׁת בְּגָדֵי אֱלֻמְנוּתָהּ וְשֶׁק הַיּוֹשֵׁת כְּסוּתָהּ וְכָל הָאֲמוֹת יֹאמְרוּ לִישְׂרָאֵל "מָה דוֹדְךָ מְדוּד?" מָה תּוֹרַתְכֶם מִתּוֹרַתְנוּ? הֲלֹא גַם תּוֹרַתְכֶם סִפּוּרִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם. אֵין עֲלֵבוֹן תּוֹרָה גְּדוּל מְזָה! וְלָכֵן אוֹי לָהֶם לְבְרִיּוֹת מַעֲלָבוֹנָה שֶׁל תּוֹרָה וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּחֲכָמַת הַקְּבֵלָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת כְּבוֹד לְתוֹרָה - כִּי הֵם מְאָרִיכִים הַגְּלוּת וְכָל הָרְעוּת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבוֹא בְּעוֹלָם, כִּנְפֹכֵר לְעֵיל בַּמֶּאֱמָר שֶׁהַתְּחַלְּנוּ בְּהַקְדַּמְתָּנוּ זֹאת, ע"כ ל' מֵהַרְח"ו. וְכַמוֹכֵן, כּוֹנֵתוֹ לְמֵאֲמַר הַתִּיקוֹנִים (תִּיקוֹן ל') שֶׁאֲנִי כַּעַת עוֹסְקִים בּוֹ.

ובעזרת השם, אנו בביאורינו עוד עתידים לבאר נושא נרחב זה שנגע בו בביאור הגר"א במה שיסוד שמניעת לומדי התורה מלעסוק בחכמת הקבלה נחשב לביטול-תורה ביאור נרחב בפני עצמו לקמן, דהרי גם רבינו מהר"ו דן בפסוקים אלו שהזכיר כאן הגר"א. ובאמת, כבר התחלנו לעשות זאת לעיל במה שדנו לאורך ולרוחב על סיבת חורבן בית שני על פי חכמי הזוהר לאור מה שנתבאר בבבלי וירושלמי על פסוק 'עַל מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ' - עֵינָן שָׁם. לעת עתה, כדי להשוות דעת מהר"ו עם דברי הגר"א כאן במה שקישר בין ביטולה של לימוד תורת הקבלה עם חורבן הארץ והחזרתה לתהו ובהו

אינו דעבדו לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה, דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהי י' מינה - ואשתארת ב' יבישה. וי לון דגרמין עניותא וחרבא וביזה והרג ואבדן בעלמא!

והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח פמה דאתמר. ואיהו רוח הקדש, ואיהו רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת יהו"ה (ישעיה יא ב).

פקודא תננינא: 'ויאמר אלהים יהי אור, ויהי אור' (בראשית א ג). ודא אהבה דאיהו אהבת חסד. הדא הוא דכתיב: 'ואהבת עולם אהבתך על פן משחתך חסד' (ירמיה לא ב). ועלה אתמר: 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ' (שיר השירים ב ז). 'ראה אתקריאת מסטרא דשמאלא, ואהבה אתקריאת מסטרא דימינא.

אית יראה ואית יראה. אית אהבה ואית אהבה. יראה דדחיל בר נש לקודשא בריך הוא בגין דלא נחית מנכסוי, או בגין דלא ימותון בנוי בחיייו - אשתבח דאם הוה נחית מנכסוי

אילנא דחיי

נסתפק בהעתקת תמצית לשון מהרח"ו לקמן: וכאשר נשוב בתשובה לעסק מאהבה בחכמה הזאת יגאלו ישראל במהרה בימינו, אמן. שמוע שמעתי נאקת ירמיהו הנביא מתנודד ומתמרמר במר נפשו באמרו: "עד מתי אראה נס אשמעה קול שופר כי אויל עמי, אותי לא ידעו וגו' ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו וגו' ראיתי והנה הפרמל וגו' כי כה אמר השם שממה תהיה פל הארץ וכלה לא אעשה וגו' הציקתני רוח בטני" (ירמיה ד כא-כו)

לכאר פסוקים האלו הנאמרים באמת על ידי ירמיה הנביא עליו השלום בדרך נבואה על הדור האחרון הזה בהיותו מתמרר על ארץ גלותנו יותר משעורו. וזהו מה שכתוב "עד מתי אראה נס", הוא הנס והדגל של המשיח כנזכר בפרשת משפטים (דף קב), וזה לשונו: 'וייתון, נס דמשיח בן דוד!... וכנגד פת חכמי הפשט, אותם אשר הם מואסים לעסק בחכמת האמת הנקרא עץ החיים וחי עולם ועוסקים בספורים הפשטים בפשוטן בלבד, ואומרים שאין בתורה אלא הפשט בלבד - חס ושלום - אשר הוא נקרא עץ הדעת טוב ורע כנזכר לעיל, עליהם אמרו: "חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו" (ירמיה שם כב)... וכנגד הפת הראשונה אמר "ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו" - הם עמי הארץ... ומניחים חיי עולם היא התורה, כמו שאמר הכתוב: "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיה לג כה), ומחזירים העולם לתהו ובהו... וכל זה גרם להם "פי אותי לא ידעו" ולא נתעסקו בתורה! עכ"ל מהרח"ו לקמן.

ענף ו: פקודא תננינא: 'ויאמר אלהים יהי אור, ויהי אור' וכו'. מצוה שניה היא מצות אהבה (דבריש תיקון זה התחיל כבר לכאר מצות יראה ועתה ממשיך עם ביאור מצות אהבה), וזה מרומז במה שכתוב: 'ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור'. ומפרש כי 'אור' זו אהבה שהיא אהבת חסד. ר"ל כי יום הראשון הוא כנגד ספירת החסד הנקרא 'אור' והיינו מידת האהבה. זהו שכתוב: 'ואהבת עולם אהבתך על פן משחתך חסד' - הרי שאהבה וחסד הם ענין אחד, כי למי שלבו אוהבו עושה לו חסד. ועליה נאמר: 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה' שהיא סוד השכינה הנקראת 'אהבה', ור"ל: אם תרצו להעלותה מן הגלות ולקשרה בחסד דבעלה 'זעיר אנפין' - שאז היא נקראת 'אהבה', אז תדעו לכם שדבר זה תלוי ב: 'עד שתחפץ' - דהיינו עד שיקיימו ישראל את המצוות מאהבה, ולא על מנת לקבל פרס אלא בחפץ וברצון. וביאר כי 'יראה' נקראת מצד השמאל - השכינה נקראת 'יראה' כשמקבלת את הגבורות מצד השמאל. ו'אהבה' נקראת מצד הימין - והשכינה נקראת 'אהבה' כשמקבלת את החסדים מצד ימין. (מ.מ)

ענף ה: והאי רוח דאסתלק איהו רוח דמשיח וכו'. והרוח הזו שמסתלקת - כמו שכתוב: 'רוח הולך ולא ישוב' (תהלים עח לט) היא רוח המשיח כמו שלמדנו (בווהר פ. נשא - דף קל ע"ב) שמשיח יזכה להארת רוח מחוטמא דעתיקא קדישא - שהוא למעלה מכל הרוחות כמו שנתבאר. והיא רוח הקדש - ר"ל דזה הרוח ישרה על משיח על ידי המלכות הנקראת 'רוח הקודש', והיא רוח חכמה ובינה כמשמעו שמקור הרוח מתחיל מספירות חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה שמשם נמשך הרוח דרך ספירות חסד (דהיינו

ענף ז: אית יראה ואית יראה וכו'. עתה מפרש שני אופני אהבה ויראה. יש יראה ויש יראה - יש אהבה ויש אהבה. ומפרש: יראה שירא אדם מהקדוש ברוך הוא כפי שלא ירד מנכסיו דהיינו מפחד שאם יחטא או יורידנו הקב"ה מנכסיו ומעשרו, או כפי שלא ימותו בניו בחייו ר"ל - שירא לחטוא מחמת אהבת בניו. נמצא שאם היה יורד מנכסיו או אם ימותו בניו בחייו - שאם ח"ו יבא לו הדבר שהיה מפחד שלא יבואהו, אז הוא לא היה ירא ממנו עוד, משום שבטל הטעם ליראה. וכן, אם ומשום זה היה אוהב אותו - ר"ל שבשביל שהקב"ה הטיב עמו בבנים ונכסים היה אוהב את הקב"ה, ואם ח"ו היה יורד מנכסיו

או אם ימותון בניו בחיייו דלא הוה דחיל ליה, ובגין דא הוה רחים ליה. האי יראה ואהבה לא שוי ליראת יהו"ה ולא אהבה דיליה לעקרא. אבל רחימו ודחילו עיקרא דיליה בין טוב ובין פיש. ובגין דא אתקריאת האי יראה ואהבה על מנת לקבל פרס.

ובגין דא אמר קודשא בריך הוא (שם): 'השבועתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ' - דאיהו רחימו בלאו פרס,

אילנא דחיי

והוא המלאך מט"ט מקבל ומעלה את קיום המצוות של בני ישראל שהם עושים מאהבה על מנת לקבל פרס. וכן השכינה מצטערת ורוגזת תחת ו'שפחה פי תירש גבירתה' - כאשר השפחה שהיא בת זוגו של מט"ט מקבלת ומעלה את קיום המצוות שבני ישראל עושים מיראה על מנת לקבל פרס. במילים אחרות - השכינה מצטערת על שהמליכו את מלאך מט"ט במקום בעלה 'זעיר אנפין', ואת בת זוגו של מט"ט במקומה! (מ.מ.)

וכיון דאתינן להכא, נימא מילתא במהות השבועה הנ"ל שהזכירו בתיקוני זוהר אצלינו (בתיקון ל'), שנאמר: 'השבועתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה'. הרי לעיל פירשנו על פי ה'מתוק מדבש' דברי התיקוני זוהר הנ"ל באופן שאמר השם יתברך: השבעתי אתכם שתעוררו את השכינה הנקראת 'אהבה' להעלותה מהגלות ולקשרה בחד של בעלה 'זעיר אנפין'. ויש לשאול: איפה הושבענו בשבועה זו לתקן השכינה ולהעלותה מן הגלות - ובפרט לפי מה שידוע שכונת התיקוני זוהר בשורות אלו לעורר על החיסרון בלימוד הקבלה!?

אכן, סוד זה נתבאר במקום אחר בדברי הזוהר הקדוש בפרשת תרומה (דף קסא ע"ב). לכך הבאנו לשון הזוהר שם עם פירוש (בעיקר על פי 'מתוק מדבש'): בשעתא דסליק ברעותא דקודשא בריך הוא למברי אדם, קאים קמיה בדיוקניה וקיומיה, כמה דאיהו בהאי עלמא. ואפילו כל אינון בני עלמא, עד לא ייתון בהאי עלמא בלהו קיימין בקיומיהו ובתקונייהו כגוונא דקיימין בהאי עלמא, בחד אוצר דתמן כל נשמתין דעלמא מתלבשין בדיוקניהו.

פירוש: בשעה שפעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברא את האדם, עמד אדם הראשון לפניו בדמותו וקיומו - דהיינו בצלמו, שהוא לבוש הנשמה בעולם הזה (רידוע שנשמת האדם גבוהה מדי להתישב בגוף הגשמי העכור, ולכן חייבת להתלבש קודם לכן בלבוש רוחני אמצעי הנקרא 'צלם'). וכאן מבואר שגם בגן עדן מלובשת הנשמה בצלם ההוא כמו שהוא בעולם הזה - כי הצלם נותן צורה לגוף בעולם הזה. עכשיו מבאר הזוהר שכמו שהיה כן אז בזמן בריאת אדם הראשון, אפילו כל אותם בני העולם שהם נשמות ישראל עוד טרם בואם לעולם הזה כלם עומדים בתקונם וקיומם - כלומר בצלם של נשמתם כמו שעומדים בעולם הזה. ומקום מציאות הנשמות הוא באוצר אחד ששם כל נשמות העולם מתלבשות בדמותיהן שיהיה להם בעולם הזה. ועל 'אוצר' זה רמזו רבותינו במסכת

ומתו בניו אז היתה נפסקת אהבתו להקב"ה - דבטל הטעם לאהבה.

השתא מבאר: היראה והאהבה הללו - מי שיש לו כלפי הקב"ה רק יראה ואהבה כאלו לא שם את יראת יהו"ה ואת האהבה שלו לעיקר. אלא, העיקר אצלו וכל כונתו היא על מנת לקבל פרס. אבל אהבה ויראה העיקר שלו - ר"ל העיקר באהבת ויראת השם הוא בין טוב ובין רע, דהיינו - בין כאשר טוב לו בעולם הזה ובין כאשר רע לו ח"ו. כי רק אז מראה שאינו עובד את השם בשביל תועלת עצמו אלא בשביל השכינה, ומשום זה נקראות המדרגות הקודמות שהזכרנו מקודם יראה ואהבה על מנת לקבל פרס - כמו שהסברנו, שאינו עושה אלא לתועלת עצמו ולא לתיקון השכינה. (מ.מ.)

ענף ח: ובגין דא אמר קודשא בריך הוא וכו'. ומשום זה - משום אהבת השם האמיתית אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'השבועתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה, אם תעירו ואם תעוררו את האהבה' - אמר השם: השבעתי אתכם אם תעוררו (ר"ל שתעוררו) את השכינה הנקראת 'אהבה' להעלותה מהגלות ולקשרה בחד של בעלה 'זעיר אנפין' עד שתחפץ - ר"ל עד שיקיימו ישראל את המצוות מאהבה בחפץ ורצון טוב, שהיא אהבה בלי פרס - כלומר, שלא על מנת לקבל פרס. שאם יעוררו את השכינה להעלותה מן הגלות בלא אהבה אמיתית להשם, אז ח"ו יתקיים מה שכתוב: 'ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה' (ירמיה ג יד) - ולא גאולה שלמה. אבל, אם יתקנו את השכינה הקדושה בלימוד בספר הזוהר אז יבא משיח ועמו תבא גאולה שלמה, וברחמים - כמו דאמר ליה אליהו לרשב"י (ברעיא מהימנא פרשת נשא - דף קכו): ובגין דעתידין ישראל לטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי! (פירוש: ומשום שעתידים ישראל לטעם מעץ החיים שהוא ספר הזהר הזה יצאו בו מהגלות ברחמים).

בדרך אחרת יש לפרש מה שכתוב 'עד שתחפץ' - דהיינו: עד שהוא יחפץ - כלומר עד שיחפוץ הקב"ה ביראה ואהבה של בני ישראל. ומתי יהיה זה? כאשר הם עושים ולא על מנת לקבל פרס! ומבאר שזה משום שיראה ואהבה על מנת לקבל פרס היא של שפחה ועבד - יראה ואהבה כאלו מתקבלות ועולות על ידי העבד שהוא המלאך מט"ט ועל ידי השפחה שהיא בת זוגו - ולא על ידי הקב"ה והשכינה. ועל זה נאמר: 'ותחת שלוש רגזה ארץ וגו'. ר"ל 'ארץ' הוא כנוי להשכינה, ואומר הפסוק שהשכינה מצטערת ורוגזת 'תחת עבד פי ימלוך' כאשר העבד

ץ. וְלֹא עַל מַנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס. דִּירָאָה וְאַהֲבָה עַל מַנַּת לְקַבֵּל פָּרֶס - אִיְהִי שֶׁל שְׂפָחָה! וְתַחַת שֶׁלֶשׁ רְגָזָה אַרְצֵי... תַּחַת עֶבֶד בִּי יִמְלֹךְ... וְשְׂפָחָה בִּי תִירֶשׁ גְּבִירָתָהּ! (משלי ל כא-כג).

אילנא דחיי

מתיחד עם המלכות ומשפיע על ידי זה למטה עד סוף כל העולמות. כלומר, בידעו סודות התורה ידע איך לייחד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

ממשיך הזוהר - הָדָא הוּא דְכְתִיב: 'אִתָּה הָרְאָתָ לְדַעַת' (דברים ד לה) - אֲתַחְזִיאַת עַל יָדָא דְהָהוּא מְמַנָּא קָמִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. לְדַעַת, לְמַנְדַּע, וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּהַאי עֲלָמָא בְּרִזָּא דְמַהֲיִמְנוּתָא, בְּרִזָּא דְאוּרִייתָא. וְכָל מַאן דְּהוּוּ בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא לְמַנְדַּע לֵיהּ, טַב לֵיהּ דְּלֹא אֲתַבְּרִי, דְּהָא בְּגִין דָּא אִיְיִתִי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְבַר נֶשׁ בְּהַאי עֲלָמָא.

פירוש - זהו שְׂפָחָה: 'אִתָּה הָרְאָתָ לְדַעַת'. רוצה לומר: אתה בהיותך נשמה כבר הִרְאִיתָ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָנֵי יִרְדַּתְךָ לְעוֹלָם. 'לְדַעַת' - והטעם שְׁהִרְאִיתָ הוּא כְּדֵי לְדַעַת וְלַהֲסַתְפֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּסוּד הָאֵמוּנָה עַל יְדֵי הַלִּימוּד בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְאוֹפְנֵי תִיקוּן הַשְּׂכִינָה וִיחודָה עִם בַּעֲלָהּ. מְסִיִּים הַזֶּה: וְכָל מִי שֶׁהִיָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה לְהַפְּיֹרוֹ יִתְבַּרַךְ וְאֵת יַחֲוּדוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת - טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא מִתְחִילָה וְלֹא נוֹלַד בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁהִרִי בְּשִׁבְלֵי זֶה הִבְיָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם לְעוֹלָם הַזֶּה! עַכ"ל הַזֶּה וּפִירוּשׁוֹ.

הרי לנו איך שכל אחד ואחד מאיתנו מושבע ועומד עוד לפני בואו לעולם הזה להשתדל (לפי יכולתו) לדעת בסודות התורה. דעל ידי ידיעה זו יגרום ליחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה והעלתה מאשפות הגלות. ואולי גם על סוד זה רמזו רבותינו ז"ל במסכת נדה דף ל ע"ב באומרם: 'ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו', שנאמר: 'כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון'... 'תשבע כל לשון' - זה יום הלידה, שנאמר 'נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו (בפסוק כתוב 'נפשי') ולא נשבע למרמה'. ומה היא השבועה שמשביעין אותו? תהי צדיק ואל תהי רשע.

עד כאן ביארנו בשם המפרשים את מאמר התיקוני זוהר (מתיקון ל') שהעתיק מהרח"ו בפירקין לראיתו לסיבת אורך גלותינו המרה שעבורה פתח בחקירתו בתחילת ההקדמה. הרי במאמר זה מתיקון ל' מוכח דסיבת אריכות הגלות היא משום התרשלות תופסי התורה מלתקן תיקוני השכינה הקדושה על ידי העסק לשמה בתורת הקבלה.

נדה (דף יג-): 'אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות ש'בגוף', שנאמר: 'כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף, כִּי־רוּחַ מִלְּפָנֵי יַעֲטוּף וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֹשִׂיתִי' (ישעיהו נז טז).

ממשיך הזוהר: וּבְשַׁעְתָּא דְזַמְיָנִין לְנַחְתָּא בְּהַאי עֲלָמָא, קָרִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְחַד מְמַנָּא דִּי מְנִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרִשׁוּתִיהּ כָּל נְשָׁמַתִּין דְזַמְיָנִין לְנַחְתָּא לְהַאי עֲלָמָא, וְאָמַר לֵיהּ: זִיל אִיְיִתִי לִי רוּחַ פְּלוּנִי. בְּהַאי שַׁעְתָּא אֲתִיָּא הֵיאָה נְשָׁמַתָּא, מִתְּלַבְּשָׁא בְּדִיוֹקְנָא דְהַאי עֲלָמָא, וְהָהוּא מְמַנָּא אַחְזִי לָהּ קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא.

פירוש: וּבְשַׁעְתָּא שְׂמֻזְמָנִים וּמוֹכְנִים הַנְּשָׁמוֹת לְרַדַּת לְעוֹלָם הַזֶּה, קוּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַמְנָה אַחַד שְׂמֻנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַפְּקִיד בְּרִשׁוּתוֹ אֵת כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַעֲתִידוֹת לְרַדַּת לְעוֹלָם הַזֶּה, וְאָמַר לוֹ: 'לֵךְ תְּבִיא לִי רוּחוֹ שֶׁל פְּלוּנִי. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה בָּאָה אוֹתָהּ נְשָׁמָה מְלַבֶּשֶׁת בְּדַמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הַצֶּלֶם הַנ"ל, וְאוֹתוֹ מְמַנָּה מִרְאָה אוֹתָהּ לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

ממשיך הזוהר: קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ, וְאוֹמִי לָהּ דְכַד תִּיחַת לְהַאי עֲלָמָא דְתַשְׁתַּדַּל בְּאוּרִייתָא לְמַנְדַּע לֵיהּ, וְלְמַנְדַּע בְּרִזָּא דְמַהֲיִמְנוּתָא. דְּכָל מַאן דְּהוּוּ בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁתְּדַל לְמַנְדַּע לֵיהּ, טַב לֵיהּ דְּלֹא יִתְבְּרִי. בְּגִין כֶּף אֲתַחְזִי קָמִי מְלַכָּא קְדִישָׁא - לְמַנְדַּע בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹאֲשַׁתְּדַלָּא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּרִזָּא דְמַהֲיִמְנוּתָא.

פירוש: אִז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לָהּ מַה תַּפְקִידָה וְתַכְלִיתָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּמִשְׂבִּיעַ אוֹתָהּ שְׂפָשְׁתְּרַד לְעוֹלָם הַזֶּה שֶׁתַּשְׁתַּדַּל בְּתוֹרָה לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ וִיחֲוּדוֹ וְלְדַעַת אֵת סוּד הָאֵמוּנָה - שֶׁהֵם הַקְּדוּמוֹת הַסוּדוֹת לְפָרֶשׁ עַל יְדֵם סַתְרֵי תוֹרָה, דְּהוּא חֵלֶק הַתּוֹרָה הַמְרוּצָה לְמַעֲלָה יוֹתֵר מִהַכֵּל. וּמַבְּאָר: שְׁפָל מִי שֶׁהִיָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁתַּדַּל לְדַעַת אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ וְאֵת יַחֲוּדוֹ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת - טוֹב לוֹ שְׁלֹא יִבְרָא מִתְחִילָה וְלֹא יַעֲנֶשׁ עַל כֵּךְ. דְּהִרִי מְשׁוּם כֶּף נִרְאָתָ הַנְּשָׁמָה לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ עַל יְדֵי הַמְּמוֹנָה הַנ"ל לְפָנֵי יְרִידָתָהּ לְעוֹלָם - כְּדֵי שֶׁתִּשְׂגֵי אֵת יַחֲוּדוֹ יִתְבַּרַךְ מִתְחִילָה. וּבִזְכוּת זֶה תַתְּעוֹרֵר הַנְּשָׁמָה לְדַעַת וּלְגָרוּם אֵת יַחֲוּדוֹ יִתְבַּרַךְ עִם שְׂכִינָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּהִיּוֹתָהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלַהֲשַׁתְּדַל בְּקוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד הָאֵמוּנָה - שֶׁהוּא הַסוּד אִיךְ שׁוֹעִיר אַנְפִּין הַנִּקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

הַרְשָׁב"י קוֹבַע: בְּסִפּוֹר הַזֶּה יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוֹת בְּרַחְמִים

מְחַפְּשִׁים מְפִיצִים לְמַלְיוּנֵי דְפִי הַזֶּה וּבְכָל הָעוֹלָם מְחַפְּשִׁים תּוֹרָמִים לְהַדְּפִיס מִלְיוּנֵי דְפִי הַזֶּה וּלְחַלְקֵם ל-15 מְלִיוֹן יְהוּדִים בְּחֻמָּם.

הָאֵם יֵשׁ מְחַשֵּׁב שְׂיִכַּל לְחַשְׁבֹן אֵת הַזְּכוּת הַגְּדוּלָה שְׂיִכּוּלִים לְזְכוּת בְּכֶסֶף קֶטָן?

